

Daniil Harms - proză scurtă

Traducere din limba rusă de Mihail Vakulovski

Motto: „Totuși, sînt o figură extraordinară, chiar dacă nu-mi place să vorbesc prea des despre asta”.

(Daniil Harms)

Cioara patrupedă

Trăia odată o cioară patrupedă. La drept vorbind, ea avea cinci picioare, dar despre asta n-are rost să vorbim.

Iată că această cioară patrupedă își cumpără cafea și se gîndește: „Ei bine, mi-am cumpărat eu cafea, și ce să fac cu ea?”

Și atunci, ca dinadins, trecea pe-alături vulpea. Ea vede cioara și-i strigă: „Ei, – strigă, – tu, cioară!”

Iar cioara îi strigă vulpii:

„Tu ești cioară!”

Și vulpea îi strigă ciorii:

„Iar tu, cioară, ești un porc!”

Și, de ciudă, cioara și-a vărsat cafeaua. Dar vulpea a fugit. Iar cioara a coborît pe pămînt și a pornit pe cele patru sau, mai degrabă, pe cele cinci picioare ale sale spre casa ei mizerabilă.

Un nou scriitor talentat

Andrei Andreevici a inventat o astfel de povestire: într-un castel vechi trăia un prinț, care era un bețiv pașiv. Dar nevasta acestui prinț, din contra, nu bea nici măcar ceai, bea doar apă și lapte. Iar soțul ei bea vodcă și vin, iar lapte nu bea. Dar și nevastă-sa, la drept vorbind, tot bea vodcă, însă pe-ascuns. Dar soțul ei era un nesimțit și nu se ascundea. „Nu beau lapte, dar vodcă beau!”, zicea el mereu. Iar nevastă-sa scotea încetișor de sub șorț sticlucă și gîl-gîl-gîl, deci, bea. Bărbatu-său, prințul, zice: „Dă-mi și mie”. Iar nevastă-sa, prințesa, zice: „Nu, nici mie nu-mi ajunge. Hiu!” – „Ei, tu, – zice prințul, – ledyo!” Și, cu aceste cuvinte, hopa cu nevasta de podea! Nevasta și-a stîlcolit toată mecla, stă întinsă pe podea și plînge. Iar prințul s-a înfășurat în manta și s-a dus în turnul său, unde avea o cușcă. El, să vezi, creștea acolo găini. Iată că a ajuns prințul în turn, iar găinile țipă, cer de mîncare. O găină chiar a început să zbiere. „Bă, – zice prințul – , șantoclior! Liniște, pînă nu-ți dau peste dinți!” Găina nu înțelege cuvintele și zbiară mai departe. Înseamnă, deci, că găina face gălăgie în turn, prințul, deci, înjură de mamă, nevastă-sa stă întinsă pe podea, mai pe scurt – mare tîmbălău.

Iată ce povestire a născocit Andrei Andreevici. Și după povestirea asta deja poți să spui că Andrei Andreevici e un mare talent. Andrei Andreevici e un om foarte deștept, foarte deștept și foarte bun!

– Există ceva pe pămînt care ar avea atîta importanță încît ar putea schimba cursul lucrurilor nu numai pe Pămînt, dar și-n alte universuri? – l-am întrebat pe profesorul meu.

– Există, a spus profesorul meu.

– Ce e asta? – am întrebat eu.

– Asta... – a început profesorul meu și deodată a tăcut.

Eu stam și așteptam cu nerăbdare răspunsul lui. Dar el tăcea

Și eu stam și tăceam.

Și el tăcea.

Și eu stam, tăceam.

Și el tăcea.

Noi ambii stăm și tăcem.

O-la-la!

Noi ambii stăm și tăcem!

O-la-la!

Da-da, noi ambii stăm și tăcem.

Perecin s-a așezat pe-o piuneză și din acel moment viața lui s-a schimbat imediat. Dintr-un om îngîndurat și tăcut Perecin a devenit o canalie ordinară. El și-a lăsat mustăți, pe care le tundeau cu o neglijență crasă, astfel o parte a mustății lui era totdeauna mai mare decît cealaltă. Și mustățile lui creșteau în genere oarecum strîmb. Să te uiți la Perecin deveni imposibil. Și, în afară de asta, el făcea respingător din ochi și mișca scîrbos din maxilar. O anume perioadă de timp, Perecin se limita la mărunte lașități: bîrfea, pîra, ducea de nas controlorii de tramvai, plătindu-le pentru călătorie cu monede de cea mai mică valoare și de fiecare dată nu ajungeau două sau nici chiar trei copeici.

Iluzie optică

Punându-și ochelarii, Semion Semionovici se uită la pin și vede: pe pin stă un tip și-i arată pumnul.

Semion Semionovici, scoțându-și ochelarii, se uită la pin și vede că în pin nu stă nimeni.

Semion Semionovici, punându-și ochelarii, se uită la pin și iar vede că în pin stă un tip și-i arată pumnul.

Semion Semionovici, scoțându-și ochelarii, vede din nou că în pin nu-i nimeni.

Semion Semionovici, punându-și din nou ochelarii, se uită la pin și din nou vede că în pin stă un tip și-i arată pumnul.

Semion Semionovici nu vrea să creadă în această arătare și o consideră iluzie optică.

Un om s-a culcat credincios, dar s-a trezit necredincios.

Din fericire, acest om avea în cameră un cântar medicinal și obișnuia în fiecare dimineață și seară să se cântărească. Și, iată, înainte de a se culca, omul s-a cântărit și a aflat că el cântărește 4 puduri și 21 de funți. A doua zi dimineața, trezindu-se necredincios, omul s-a cântărit din nou și a aflat că de-acum cântărește doar 4 puduri și 13 funți. „În consecință, a hotărât acest om, credința mea cântărea aproximativ opt funți”.

Despre Pușkin

E greu să spui ceva despre Pușkin unuia care habar n-are de el. Pușkin e un poet foarte mare. Napoleon e mai puțin mare decât Pușkin. Și Bismark în comparație cu Pușkin e un nimeni. Și Alexandru I, și II, și III sînt pur și simplu baloane de săpun față de Pușkin. Și, în general, toți oamenii în comparație cu Pușkin sînt niște baloane de săpun, doar că, în comparație cu Gogol, Pușkin e și el un balon de săpun.

Și, de aceea, în loc să scriu despre Pușkin, mai bine am să vă scriu despre Gogol.

Doar că Gogol e atît de mare, încît despre el nici măcar nu se poate să scrii, de aceea am să vă scriu totuși despre Pușkin.

Dar să scrii despre Pușkin după ce-ai scris despre Gogol e oarecum nepotrivit. Însă despre Gogol nu se poate să scrii. De aceea, mai bine n-am să scriu despre nimeni nimic.

Un om îl fugărea pe un altul, în timp ce acela care fugea îl urmărea la rîndul său pe al treilea, care, nesimțind urmărirea de după el, pur și simplu mergea cu pas iute pe caldarîm.

Caietul albastru nr. 10

Era un roșcat care n-avea ochi și urechi. N-avea nici păr, încît era numit roșcat convențional.

Nu putea să vorbească, deoarece n-avea gură. N-avea nici nas.

N-avea nici măcar mîini și picioare. Și nici burtă n-avea, n-avea nici coloană vertebrală, și nici măruntaie nu avea. N-avea nimic! Așa că habar n-am despre cine e vorba.

Mai bine să nu mai vorbim despre el.

Sonet

Mi s-a întîmplat un lucru ciudat: deodată am uitat ce urmează mai întîi – 7 sau 8?

M-am dus la vecini să-i întreb ce cred ei despre această situație.

Mirarea mea și a lor a fost că și ei au descoperit că, de asemenea, nu-și pot aminti ordinea cifrelor. 1, 2, 3, 4, 5 și 6 își amintesc, dar mai departe – au uitat.

Am mers cu toții la magazinul comercial „Alimentara”, care se află la întretăierea străzilor Znamenskaia și Basseinaia și am întrebat-o pe casierită ce crede ea despre problema noastră. Casierita a zîmbit cu amărăciune, și-a scos din gură un mic ciocănaș și, mișcînd alene din nas, a zis: „După părerea mea, șapte urmează după opt în cazul în care opt urmează după șapte”.

I-am mulțumit și am ieșit bucuroși din magazin. Dar, gîndindu-ne la cuvintele casieritei, ne-am mîhnit din nou, deoarece cuvintele ei ne-au părut lipsite de orice sens.

Ce era de făcut? Am mers în Parcul de Vară și am început să numărăm copacii de-acolo. Dar, ajungînd cu numărătoarea pînă la 6, ne-am oprit și am început să ne certăm: după părerea unora urma 7, iar după părerea altora – 8.

Ne-am fi certat la nesfîrșit, dar, din fericire, un oarecare copilăș a căzut de pe-o bancă și și-a fracturat ambele mandibule. Asta ne-a abătut de la discuția noastră.

Apoi am plecat fiecare pe la casele noastre.

* * *

Bobrov mergea pe drum și se gîndea: oare de ce, dacă torni nisip în ciorbă, ciorba nu mai e bună.

Deodată, el a văzut în față o fetiță foarte micuță, care ține în mîini un gîndac și plînge foarte tare.

– De ce plîngi așa? – a întrebat-o Bobrov pe fetița foarte mică.

– Eu nu plîng, eu cînt, – a zis fetița.

– Dar de ce cînti așa? – a întrebat-o Bobrov.

– Ca să-i fie vesel gîndacului, – a zis fetița, – și mă cheamă Natașa.

– A, cum? – s-a mirat Bobrov.

– Da, iată cum, – a zis fetița, – la revedere, – a sărit pe bicicletă și a plecat.

Atît de mică și de-acum se plimbă cu bicicleta, – s-a gîndit Bobrov.

Întîmplare cu Petrakov

Odată Petrakov a vrut să se culce, dar s-a trîntit alături de pat. S-a lovit atît de tare de podea, că stă întins și nu se mai poate ridica.

Petrakov și-a adunat ultimele puteri și s-a ridicat în patru labe. Dar puterile l-au părăsit, așa că iarăși a căzut pe burtă și stă întins.

A stat Petrakov întins pe podea vreo cinci ore. La început, pur și simplu sta întins, apoi a adormit.

Somnul i-a întărit puterile lui Petrakov. El s-a trezit absolut întremat, s-a ridicat, s-a plimbat prin cameră și s-a întins cu mare grijă în pat. „Ei, – se gîndește, – acum am să dorm”. Dar nu mai are chef de somn. Se întoarce Petrakov de pe-o parte pe alta și nîcicum nu poate să ațipească.

De fapt, asta e tot.

Pușkin și Gogol

Gogol (cade, din culise, pe scenă și stă întins)

Pușkin (intră, se împiedică de Gogol și cade): Drace! Precis Gogol!

Gogol (ridicîndu-se): Ce nesimțire! Nu te lasă să te odihnești. (Merge, se împiedică de Pușkin și cade.) Precise că de Pușkin m-am împiedicat!

Pușkin (ridicîndu-se): Nici o clipă de liniște! (Merge, se împiedică de Gogol și cade). Drace! Precise că-i iarăși Gogol!

Gogol (ridicîndu-se): Totdeauna e în calea tuturor! (Merge, se împiedică de Pușkin și cade). Ia' ce nesimțire! Iarăși Pușkin!

Pușkin (ridicîndu-se): Huliganism! Huliganism curat! (Merge, se împiedică de Gogol și cade.) Drace! Iarăși Gogol!

Gogol (ridicîndu-se): Asta-i pur și simplu bătaie de joc! (Merge, se împiedică de Pușkin și cade). Iarăși Pușkin!

Pușkin (ridicîndu-se): Drace! E necuratul și gata! (Merge, se împiedică de Gogol și cade). Gogol!

Gogol (ridicîndu-se): Nesimțire! (Merge, se împiedică de Pușkin și cade). Pușkin!

Pușkin (ridicîndu-se): Drace! (Merge, se împiedică de Gogol și cade în culise). Gogol!

Gogol (ridicîndu-se): Nesimțire! (Dispare în culise.)

De după scenă se aude glasul lui Gogol: „Iarăși Pușkin!”

Cortina.

Lui Pușkin îi plăcea să azvîrle pietre. Cum dă de pietre, începe să arunce cu ele. Uneori se aprinde în așa hal, încît stă, tot roșu, mătăhăiește din mîini, aruncă pietre, de-a dreptul îngrozitor!

7.

Pușkin avea patru fii, și toți niște cretini. Unul nici măcar nu știa să șadă pe scaun și cădea tot timpul. Dar însuși Pușkin sta destul de rău pe scaun. Uneori puteai să te prăpădești de rîs; stau ei la masă: la un capăt Pușkin cade mereu, iar la celălalt – fiu-său. Ceva de necrezut.

Tatăl și fiica

Natașa avea două bomboane. Apoi, ea a mîncat una și i-a rămas o singură bomboană. Natașa a pus bomboana în fața ei, pe masă, și a început să plîngă. Cînd se uită, pe masă-s din nou două bomboane. Natașa mîncă o bomboană și iarăși izbucnește în plîns. Natașa plînge, dar în același timp c-un ochi se ițește spre masă, poate a apărut a doua bomboană. Dar a doua bomboană nu apare. Natașa a încetat să plîngă și a început să cînte. A cîntat, a cîntat și deodată a murit. A venit tatăl Natașei, a luat-o pe Natașa și a cărat-o la administrator. „Iată, – zice tatăl Natașei –, confirmați decesul”. Administratorul a suflat în ștampilă și a lipit-o de fruntea Natașei. „Mulțumesc”, – a zis tatăl Natașei și a dus-o pe Natașa la cimitir. Iar la cimitir era paznicul Matvei, care stă tot timpul la poartă și nu permite nimănui să intre, așa că ești nevoit să-ți îngropi morții direct în stradă. A îngropat-o tatăl său pe Natașa în stradă, și-a luat șapca din cap, a pus-o pe locul unde a îngropat-o și a plecat spre casă. Ajungînd acasă, Natașa era deja acolo. Cum așa? Foarte simplu: a ieșit de sub pămînt și a venit acasă fuguța. Asta da ispravă! Tatăl Natașei s-a speriat așa de tare că a căzut și a murit. Natașa cheamă administratorul și zice: „Înregistrați decesul”. Administratorul a suflat în ștampilă și a lipit-o de o filă de hîrtie, pe care a scris: „Prin aceasta se adeverește că respectivul într-adevăr a murit”. A luat Natașa hîrtia și a cărat-o la cimitir ca s-o îngroape. Iar paznicul Matvei îi zice Natașei: „Nu-ți permit pentru nimic în lume”. Natașa zice: „Vreau doar să îngrop această hîrtie”. Dar paznicul zice: „Degeaba mă rogi”. Natașa a îngropat hîrtia în stradă, a pus pe acel loc ciorapii săi și a pornit spre casă. Ajungînd, îl vede pe tatăl său care se joacă singur cu biluțele de fier la măsura de biliard.

Natașa s-a mirat, dar n-a zis nimic și s-a dus în camera ei să crească. A crescut, a crescut și peste patru ani a devenit domnișoară. Iar tatăl Natașei a îmbătrînit și s-a îngheboșat. Însă, cînd își amintesc cum s-au luat unul pe altul de morți, se tăvălesc pe jos de rîs. Cîteodată rîd vreo douăzeci de minute.

Iar vecinii, cum aud rîsete, se îmbracă și pleacă la cinematograful. O dată au plecat și nu s-au mai întors. Se pare că au fost loviți de-o mașină.